

Tjonge, de jeugd is weer eens losgeslagen

Onderzoeksbureau Motivaction kwam maandag met een somber stemmend boek. Ter gelegenheid van zijn vijfde lustrum boog het zich over de hedendaagse jeugd. En wat blijkt? Jongeren die geboren zijn na 1986 vormen een 'sociale tijdbom'. De volgende dag berichtten alle kranten erover, en met opvallende gretigheid.

Beroepsmopperaar Theodore Dalrymple bleek razend enthousiast. Dit onderzoek bewijst volgens hem dat de Nederlandse 'zelfingenomenheid' aan een 'onstuitbare opmars' bezig is. En Motivaction zelf meldde in een persbericht dat het 'een urgent en complex vraagstuk inzichtelijk' heeft gemaakt.

Heel fijn. Maar is het vraagstuk wel zo urgent en zo complex? En vooral: is dit onderzoek wel zo inzichtelijk?

Vooropgesteld: dat er generaties bestaan lijkt geen twijfel. En dat ze van elkaar verschillen evenmin. Uiteraard heeft de tijdgeest die je inademt zijn weerslag op hoe je in het leven staat. De jongeren van nu, om maar wat te noemen, groeiden op in ongekennde vrijheid en welvaart, in een wereld waarin dankzij internet weinig verborgen blijft, en waar Wikipedia als de hoogste bron der kennis geldt. Dat dit voor hen gevolgen heeft, is evident.

Maar maakt dat de huidige jongeren 'grenzeloos', 'narcistisch', 'hedonistisch', 'individualistisch', 'egocentrisch' en 'materialistisch', om enkele pejoratieven te citeren? Zo'n typering verdient enige argwaan – niet het minst omdat klaagzangen over de losgeslagen jeugd van alle tijden en van alle plaatsen zijn.

Het boek zelve er maar eens bijgepakt. En eerlijk gezegd kon ik mijn ogen nauwelijks geloven. De sociologen blijken de opvattingen van hedendaagse jongeren hoofdzakelijk af te zetten tegen die van twee oudere generaties: grofweg de huidige dertigers en grofweg de huidige veertigplussers. Huiveringwekkende diagrammen – gehoorzaam overgenomen door de kranten – sieren menige pagina.

Daaraan kun je bijvoorbeeld aflezen dat 43 procent van de jongeren het heerlijk vindt om 'voor de spanning' soms dingen te doen die 'tegen de regels zijn', terwijl dat onder dertigers bij 26, en onder veertigplussers bij slechts zestien procent het geval is. Het gebruik van geweld vindt bijna een kwart van de jongeren 'soms acceptabel', tegen twaalf procent van de veertigplussers. En liefst 67 procent van de jongeren blik 'altijd wel even' naar zichzelf in de winkeldruis, terwijl van de dertigers 59, en van de veertigplussers 42 procent dat graag doet.

Kennelijk vindt Motivaction deze verschillen reuze belangwekkend. Maar dat veertigers minder dan zeventienjarigen kicken op spanning, zich verantwoordelijker gedragen, en minder geobsedeerd zijn door hun uiterlijk, lijkt me weinig schokkend. Het omgekeerde was pas echt een persbericht waard geweest. Welke doorsnee puber is niet voornamelijk bezig met zichzelf en nieuwsgierig naar zijn grenzen? Welke doorsnee volwassene raakt zijn wilde haren niet zoetjesaan kwijt?

Veel inzichtelijker was natuurlijk geweest om jongeren van nu te vergelijken met hun leeftijdgenoten uit pakweg de jaren zestig of zeventig. Als dan was gebleken dat de jeugd ten slechte is veranderd, had ik van harte meegetreurd. Maar daartoe was het bureau niet in staat – simpelweg omdat die historische data ontbreken. Het kon niet verder terugkijken dan tien jaar geleden (en dan nog niet op alle punten).

De sociologen voelden blijkbaar zelf al nattigheid. In het nuffige hoofdstukje 'Veelgestelde vragen' wuiven ze alle kritiek bij voorbaat weg. Zeker, langjarig historisch onderzoek zou 'scherper zicht' kunnen bieden. Maar ook dit profiel van de hedendaagse jeugd is 'al zeer leerzaam' en biedt „nieuwe inzichten die relevant en actueel zijn”.

Zoveel zelfgenoegzaamheid? Misschien heeft Theodore Dalrymple toch gelijk.